

Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Olszanka

na potrzeby opracowania
gminnego programu rewitalizacji

SPIS TREŚCI

I DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH.....	2
I.1 Ogólna charakterystyka gminy	2
I.2 Sfera społeczna.....	2
I.3 Sfera gospodarcza	6
I.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna	7
I.5 Sfera środowiskowa	8
I.6 Sfera techniczna	8
II WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	8
II.1 Identyfikacja obszaru zdegradowanego.....	10
II.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	21
SPIS TABEL	23
SPIS RYSUNKÓW	24

I DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

I.1 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Olszanka położona jest w zachodniej części województwa opolskiego, w centralnej części powiatu brzeskiego. Od strony północnej Gmina graniczy z Gminą Skarbimierz, od wschodu z Gminą Lewin Brzeski, od południowego wschodu z gminą Niemodlin, od południa z gminą Grodków, a od zachodu z Gminą Wiązów w województwie dolnośląskim

Rys. 1 Położenie gminy Olszanka na tle powiatu brzeskiego.

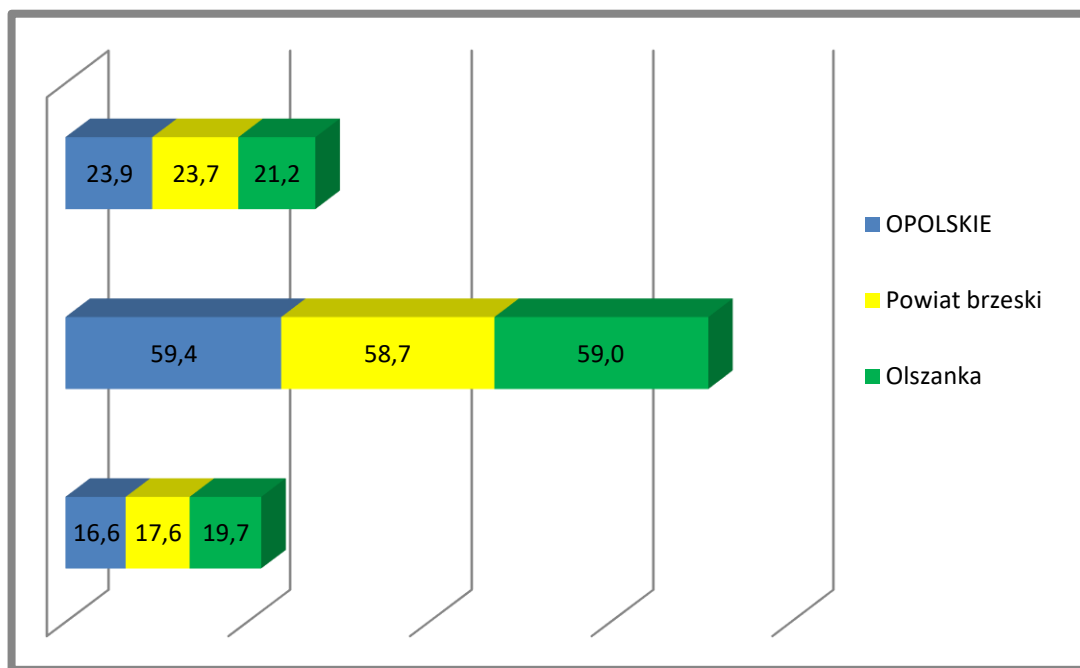
Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/180.html> [dostęp: wrzesień 2023 r.]

W skład gminy wchodzi 10 wsi sołeckich. Sołectwa na terenie gminy to: Olszanka, Pogorzela, Michałów, Janów, Gierszowice, Krzyżowice, Obórki, Przylesie, Jankowice Wielkie, Czeska Wieś

I.2 Sfera społeczna

Na koniec 2022r. gminę Olszanka zamieszkiwało 4719 osób, w tym najwięcej w miejscowościach Przylesie (737 os. – 15,62% ogółu mieszkańców), Janowice Wielkie (697 os. – 14,77% ogółu mieszkańców) i Pogorzela (553 os. – 11,72% ogółu mieszkańców). Gęstość zaludnienia (dane GUS za 2022 r.) wynosiła 51,6 os./km², podczas gdy w powiecie brzeskim 99 os./km², a w województwie opolskim – 100,1 os./km².

Udział ekonomicznych grup wieku ludności w gminie Olszanka w poszczególnych kategoriach niewiele różni się od danych z powiatu brzeskiego czy województwa opolskiego: wyższy o 2-3% jest udział najmłodszych mieszkańców (w wieku przedprodukcyjnym), wśród osób w wieku produkcyjnym gmina wraz z powiatem i województwem przedstawia się podobnie, natomiast o 2% niższy jest udział najstarszych mieszkańców.

Rys. 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej ludności [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując szczegółowo dane demograficzne w podziale na miejscowości gminy w 7 miejscowościach wartość indeksu starości (tj. osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób) jest wyższy niż średnia dla gminy. Najwięcej osób w wieku powyżej 60 lat mieszka we wsi Jankowice Wielkie (156 os. –22,38% ogółu mieszkańców miejscowości), Przylesie (156 os. –21,17% ogółu mieszkańców miejscowości), Pogorzela (123- 22,24% ogółu mieszkańców miejscowości), Michałów (116 - 25% ogółu mieszkańców miejscowości).

Tab. 1 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy Olszanka w 2022 r. [%].¹

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy –22,02			
Olszanka	22,82	Krzyżowice	22,40
Pogorzela	22,24	Obórki	17,91
Michałów	25,00	Przylesie	21,17
Janów	17,07	Jankowice Wielkie	22,38
Gierszowice	23,93	Czeska Wieś	22,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Olszanka.

Natomiast wartość wskaźnika obciążenia demograficznego (tj. udział osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym) jest wyższy niż średnia dla gminy w 5 wsiach a najwyższe wskaźniki osiąga Michałów, Olszanka i Gierszowice.

Tab. 2 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności wieku produkcyjnym w gminie Olszanka w 2022 r. [%].²

¹ We wszystkich tabelach zaznaczono kolorem miejscowości i przypisane im wartości wskaźników mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 37,13			
Olszanka	40,64	Krzyżowice	36,83
Pogorzela	38,56	Obórki	29,94
Michałów	43,12	Przylesie	34,51
Janów	26,92	Jankowice Wielkie	37,05
Gierszowice	42,00	Czeska Wieś	38,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Olszanka.

Do negatywnych zjawisk społecznych zalicza się **bezrobocie** – jako jeden z ważnych problemów wymagających analizy określa je również ustawa o rewitalizacji. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy wyniosła na dzień 31.12.2022 r. 100 osób, co stanowiło niecałe 4,5% bezrobotnych w powiecie brzeskim. W obrębie gminy niewiele bo tylko 2,12% mieszkańców nie posiada zatrudnienia i zarejestrowało się jako osoby bezrobotne. Najwięcej takich osób (w liczbach bezwzględnych) jest we wsiach: Olszanka, Przylesie, Obórki, Michałów gdzie w sumie mieszka 53% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w gminie.

Tab. 3 Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy Olszanka w 2022 r. [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 2,12			
Olszanka	3,36	Krzyżowice	2,19
Pogorzela	1,27	Obórki	4,39
Michałów	2,37	Przylesie	1,90
Janów	3,25	Jankowice Wielkie	1,29
Gierszowice	1,14	Czeska Wieś	1,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzegu.

Duże znaczenie ma problem osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ponad 42% zarejestrowanych bezrobotnych nie ma pracy dłużej niż 1 rok, co znacząco utrudnia możliwość ich powrotu na rynek pracy. Szczególnie trudna sytuacja w tym zakresie ma miejsce we wsiach Obórki, Michałów, Pogorzela, gdzie większość bezrobotnych zalicza się do tej grupy.

Tab. 4 Udział liczby bezrobotnych długotrwale w ogóle bezrobotnych w gminie Olszanka w 2022 r. [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 42,00			
Olszanka	40,0	Krzyżowice	41,7
Pogorzela	85,7	Obórki	61,5
Michałów	63,6	Przylesie	21,4
Janów	25,0	Jankowice Wielkie	33,3
Gierszowice	0,0	Czeska Wieś	28,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Olszance.

Kolejnym zjawiskiem, który wpływa na analizę w sferze społecznej są zadania z zakresu pomocy społecznej, które realizuje na terenie gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Olszance.

² We wszystkich tabelach zaznaczono kolorem miejscowości i przypisane im wartości wskaźników mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Ogółem w gminie Olszanka z pomocy społecznej na koniec 2022 r. korzystało 470 osób³, tj. 9,96 osób na 100 mieszkańców. Najwięcej osób korzysta w miejscowościach: Przylesie, Jankowice Wielkie, Krzyżowice, Michałów, co stanowi 68% wszystkich korzystających z pomocy społecznej ogółem.

Tab. 5 Korzystający z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Olszanka w 2022 r.

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 9,96			
Olszanka	6,94	Krzyżowice	11,11
Pogorzela	8,14	Obórki	8,78
Michałów	10,78	Przylesie	12,35
Janów	7,32	Jankowice Wielkie	11,48
Gierszowice	7,69	Czeska Wieś	10,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olszance.

W sferze społecznej istotne znaczenie ma również poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Obok czynników psychologicznych jakimi jest subiektywny charakter „bezpieczeństwa” czyli jak dana osoba interpretuje dane czynniki względem siebie, jako zagrażające bądź niebezpieczne. Analizując dane w tym zakresie, pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Brzegu na koniec 2022 roku stwierdzono na terenie gminy 22 przestępstwa i wykroczeń⁴. Najwięcej w Jankowicach Wielkich, Przylesiu, Michałowie i Pogorzeli.

Tab. 6 Przestępstwa i wykroczenia na 1000 mieszkańców w gminie Olszanka w 2022 r.

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 5,72			
Olszanka	2,24	Krzyżowice	1,82
Pogorzela	7,23	Obórki	3,38
Michałów	8,62	Przylesie	6,78
Janów	4,07	Jankowice Wielkie	11,48
Gierszowice	0,00	Czeska Wieś	5,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brzegu.

Ostatnimi analizowanymi kategoriami w sferze społecznej są wskaźnik poziomu edukacji i kapitału społecznego.

Poziom edukacji na poziomie gminy przede wszystkim można określić analizując wyniki egzaminu wśród ośmioklasistów. Dokonując badania opierano się na danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu. Ocenie poddano wyniki z egzaminu z języka polskiego, matematyki i j. angielskiego za rok szkolny 2022/2023⁵. W związku z powyższym średnia mediana z trzech egzaminów dla gminy Olszanka to 125,33% a wynik lepszy osiągnęły dzieci z Michałowa, Jankowic Wielkich i Czeskiej Wsi.

³ Dane dotyczą osób, które korzystają z różnych form pomocy społecznej (maksymalnie 3 form pomocy społecznej).

⁴ Dane nie dotyczą wypadków komunikacyjnych i wykroczeń komunikacyjnych.

⁵ Przy analizie danych każda miejscowość została przyporządkowana do odpowiedniej szkoły obwodowej, bez szczegółowej analizy czy dzieci z danej szkoły uczęszczają do innych szkół.

Tab. 7 Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 52,70			
Olszanka	50,8	Krzyżowice	50,80
Pogorzela	50,8	Obórki	51,39
Michałów	53,52	Przylesie	51,39
Janów	50,80	Jankowice Wielkie	58,35
Gierszowice	50,80	Czeska Wieś	58,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu.

Na kapitał społeczny składać się może m.in. jakość stosunków międzyludzkich, relacje, stosunki, efekty synergii. Jako sposób zbadanie kapitału można zastosować aktywność obywatelską rozumianą przez uczestnictwo w wyborach ogólnopolskich. W podejmowanej analizie zbadano frekwencje w obwodach głosowania w gminie z dwóch ostatnich wyborów parlamentarnych i ostatnich prezydenckich⁶. Średnia frekwencja w gminie wyniosła 57,35%, a do wyborów rzadziej statystycznie uczęszczali mieszkańcy wsi Michałów, Krzyżowice, Jankowice Wielkie, Czeska Wieś.

Tab. 8 Średnia frekwencja wyborcza w 3 ostatnich wyborach ogólnopolskich. [%]

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 57,35			
Olszanka	62,38	Krzyżowice	54,56
Pogorzela	60,65	Obórki	58,15
Michałów	54,38	Przylesie	58,15
Janów	60,65	Jankowice Wielkie	52,78
Gierszowice	62,38	Czeska Wieś	54,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy obok problemów społecznych należy zbadać i zidentyfikować problemy w sferze: gospodarczej, środowiskowej, technicznej, funkcjonalno – przestrzennej. W kolejnych podrozdziałach są zaprezentowane wyniki dla tych sfer.

I.3 Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów w gminie na przestrzeni lat 2017-2022 systematycznie rosła. Ogółem w 2022 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie okazała się o 22,20% wyższa niż w 2017 r. W strukturze podmiotów z gminy dominowały firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników. W 2022 r. stanowiły one 97,2% wszystkich przedsiębiorstw w gminie.

Mimo poprawy poziomu przedsiębiorczości, na terenie gminy daje się wyodrębnić wiele miejscowości o mniejszej niż średnia liczbie firm. Średnio na 100 mieszkańców przypadają 8,05 firmy. Najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w: Olszance (9,84 firmy/100 mieszkańców), Krzyżowicach (9,84 firmy/100 mieszkańców) i Przylesiu (10,58 firmy/100 mieszkańców).

Najniższe wskaźniki notuje aż 6 miejscowości gminy, przy czym najniższe w miejscowości Jankowice Wielkie i Czeskiej Wsi.

⁶ Wynik jest średnią wyników z odpowiedniej komisji obwodowych i taki wynik został przydzielony do danej miejscowości z danego obwodu głosowania.

Tab. 9 Podmioty gospodarcze w gminie Olszanka na 100 mieszkańców w 2022 r.

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 8,05			
Olszanka	9,84	Krzyżowice	9,84
Pogorzela	7,41	Obórki	8,45
Michałów	7,33	Przylesie	10,58
Janów	7,32	Jankowice Wielkie	6,31
Gierszowice	6,84	Czeska Wieś	4,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy REGON.

I.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Sfera funkcjonalno-przestrzenna obejmuje te działania samorządu, które dotyczą podstawowej infrastruktury gminnej czyli dróg, chodników, oświetlenia, sieci wodno-kanalizacyjnej czy infrastruktury rekreacyjnej (place zabaw, miejsca spotkań).

W gminie Olszanka każda z miejscowości jest zwodociągowana i skanalizowana, drogi są oświetlone a w każdej ze wsi jest plac zabaw. Jednakże analiza wskaźnikowa wskazuje na braki pewnych elementów jak również niedostateczny stan części infrastruktury. Dotyczy to przede wszystkim sieci drogowej i towarzyszącym jej urządzeniom. Wśród oświetlenia ulicznego tylko szczątkowa ilość (poniżej 10 sztuk) to nowoczesne energooszczędne lampy ledowe, pozostałe to stare oświetlenie nierzadko mające powyżej 25 lat.

Analizując długość sieci chodników wzdłuż dróg w gminie Olszanka wychodzi niewiele ponad 300 metrów chodnika wzdłuż dróg asfaltowych. Najwyższy wskaźnik osiąga Janów, Gierszowice, Przylesie, najniższy miejscowość Czeska Wieś, Olszanka, Jankowice Wielkie i Michałów.

Tab. 10 Długość chodników przypadających na 1 km dróg asfaltowych [m]

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 321,72			
Olszanka	216,92	Krzyżowice	337,84
Pogorzela	394,74	Obórki	344,44
Michałów	238,61	Przylesie	396,04
Janów	558,38	Jankowice Wielkie	317,31
Gierszowice	400,00	Czeska Wieś	64,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Olszanka

Również stan dróg gminnych pozostawia wiele do życzenia, z jednej strony funkcjonują w gminie drogi gruntowe, ale wg. danych Urzędu Gminy funkcjonujące drogi asfaltowe wymagają pilnej interwencji. Przedstawiony poniżej wskaźnik udziału dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem (%) wskazuje, iż najlepszy stan dróg jest w Obórkach, Czeskiej Wsi i Janowie, najgorszy w miejscowościach Pogorzela i Olszanka.

Tab. 11 Udział dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem (%)

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 32,39			

Olszanka	47,07	Krzyżowice	24,77
Pogorzela	50,24	Obórki	0,00
Michałów	28,20	Przylesie	38,02
Janów	10,15	Jankowice Wielkie	13,46
Gierszowice	40,00	Czeska Wieś	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Olszanka

I.5 Sfera techniczna

Gmina Olszanka prezentuje bogaty i wszechstronny zasób dziedzictwa kulturowego. Samorząd gminy opracował Program opieki nad zabytkami Gminy Olszanka na lata 2022-2025. Wnioski płynące z zaobserwowanych problemów mają zachęcić właścicieli obiektów zabytkowych do podjęcia działań w celu zahamowania procesów degradacyjnych obiektów, ale także do kontynuowania działań zmierzających do ochrony dziedzictwa kulturowego ze strony samorządu terytorialnego⁷. Zachowane obiekty dziedzictwa historycznego w gminie stanowią o lokalizacji obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów technicznych. Związane są przede wszystkim z wiekiem zabudowy, jej zabytkowym charakterem oraz postępującą degradacją ze względu na znaczną kosztochłonność działań, które muszą być realizowane zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Do Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) wpisano 525 obiektów, z czego 111 zlokalizowanych jest w Przylesiu, najmniej w miejscowości Janów - 22. Jako wskaźnik wykorzystano udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów zabytkowych - im wyższy ten udział, tym mniej korzystna sytuacja, bo wymagane są większe środki na utrzymanie tych obiektów.

Tab. 12 Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy –10,00			
Olszanka	9,52	Krzyżowice	5,71
Pogorzela	11,46	Obórki	7,04
Michałów	15,23	Przylesie	21,15
Janów	4,19	Jankowice Wielkie	5,14
Gierszowice	6,85	Czeska Wieś	13,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków.

I.6 Sfera środowiskowa

Gmina Olszanka została w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie opolskim” zaklasyfikowana do strefy opolskiej obejmującej całe województwo z wyłączeniem Opola. Za główne lokalne źródła zanieczyszczeń uznano w nim: kominy domów ogrzewanych indywidualnie oraz transport samochodowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. W strefie opolskiej stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów w zakresie: ozonu (poziom celu długoterminowego) oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, oceniając zanieczyszczenie w strefie opolskiej jako klasę C. Z tego względu jako jeden ze wskaźników środowiskowych do analizy sytuacji wewnątrzgminnej wybrano udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających źródło ciepła do

⁷ Program Ochrony nad Zabytkami dla Gminy Olszanka na lata 2022-2025, s. 38-40.

Ewidencji. Większość budynków w gminie, których właściciele/zarządcy wykazali do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków źródła ciepła, wykorzystuje do celów grzewczych węgiel. Jedynie 15,3% budynków jest ogrzewanych innym źródłem ciepła. Najwięcej takich budynków jest w Gierszowicach i Jankowicach Wielkich, najmniej w miejscowości Obórki i Janów.

Tab. 13 Udział budynków opalanych alternatywnymi źródłami ciepła w ogóle budynków zgłoszonych do CEEB [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy –15,30			
Olszanka	10,94	Krzyżowice	24,06
Pogorzela	14,10	Obórki	7,32
Michałów	10,16	Przylesie	7,49
Janów	12,00	Jankowice Wielkie	20,26
Gierszowice	17,98	Czeska Wieś	7,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Olszanka.

II WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

II.1 Identyfikacja obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany to przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, techniczne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców. Wyznaczając obszar zdegradowany, uwzględniono powyższe zasady. Diagnoza oparta została na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim problemy społeczne w gminie Olszanka. Dokonano również analizy pozostałych podstawowych obszarów funkcjonowania gminy - gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Dla potrzeb wyznaczenia obszaru zdegradowanego określono listę potencjalnych wskaźników, które posłużyły zarówno do analizy porównawczej sytuacji gminy na tle regionu, a przede wszystkim - do przestrzennego zobrazowania zróżnicowania wewnętrznego. Poziom wewnętrznych dysproporcji rozwoju zbadany został w odniesieniu do wszystkich miejscowości. Dla wskazanych jednostek pozyskano dane z Urzędu Gminy Olszanka oraz instytucji zewnętrznych, m.in. Powiatowego Urzędu Pracy w Brzegu, Komendy Powiatowej Policji w Brzegu czy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olszance.

Dane poddano ocenie pod kątem stworzenia zestawu porównywalnych wskaźników odnoszących wartość danej cechy do miejscowości. Dobór wskaźników opierał się przede wszystkim na poprawności metodologicznej. Zestaw wskaźników musiał w sposób czytelny przedstawiać dany problem, być łatwy w odbiorze, opierać się o dostępne dane umożliwiające jego weryfikację, pozwolić na ocenę dysproporcji rozwojowych w gminie oraz być skonstruowany zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi. Kolejnym kryterium była reprezentacja przestrzenna - wskaźnik musiał dać możliwość prezentacji w odniesieniu do jednostki mniejszej niż gmina, w tym przypadku do miejscowości.

W wyniku powyższej procedury wybrano zestawienie **13 wskaźników**, które zastosowano do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tab. 14 Wskaźniki wykorzystane do analizy sytuacji kryzysowej w gminie Olszanka.

SFERA	WSKAŹNIKI
społeczna	1. Indeks obciążenia demograficznego - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym [%]; 2. Indeks starości - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób [%]; 3. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób [%]; 4. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]; 5. Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%]; 6. Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 100 mieszkańców [%]; 7. Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%]; 9. Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].
gospodarcza	Udział podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców [%]
funkcjonalno-	1. Udział dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem [%];

przestrzenna	2. Długość chodników przypadających na 1 km dróg asfaltowych [m].
techniczna	Udział obiektów zabytkowych w danej jednostce analitycznej w ogóle zabytków gminy [%]
środowiskowa	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB[%].

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej kolejności określono poziom koncentracji zjawisk negatywnych dla gminy jako całości. To pozwoliło określić wartość referencyjną danego wskaźnika (średnia dla gminy), aby potem porównać to do wartości referencyjnych dla pojedynczych miejscowości. Na początek oceniono kryteria społeczne, które zgodnie z ustawą stanowią podstawę wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Założono, że za obszar zdegradowany spełniający kryterium degradacji społecznej uznana zostanie jednostka analityczna (miejscowość), która charakteryzuje się kumulacją problemów społecznych, tj. na 8 analizowanych wskaźników wartości niekorzystne wystąpią w przypadku **5 wskaźników**.

Następnie analizie poddano natężenie występowania pozostałych zjawisk negatywnych w pozostałych sferach (gospodarcza i/lub przestrzenno-funkcjonalna i/lub środowiskowa i/lub techniczna) i ostatecznie miejscowość, aby była uznawana za **obszar zdegradowany** musi charakteryzować się natężeniem zjawisk społecznych (co najmniej 5) i co najmniej jednym z pozostałych sfer.

Wskaźniki dla miejscowości w poszczególnych sferach tj. społecznej i dodatkowej prezentuje tabela poniżej.

Tab. 15 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie Olszanka⁸.

Sołectwo	Indeks obciążenia demograficznego - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym [%]	Indeks starości - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób [%];	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób [%];	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]	Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%];	Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 1000 mieszkańców [%]	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].	Udział podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Udział dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem [%];	Długość chodników przypadających na 1 km dróg asfaltowych [m].	Udział obiektów zabytkowych w danej jednostce analitycznej w ogóle zabytków gminy [%]	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB [%].	Degradacja w sferze społecznej	Degradacja w pozostałych sferach
GMINA	37,13	22,02	2,12	42,00	9,96	5,72	52,70	57,35	8,05	32,39	321,72	10,00	15,30		
Olszanka	40,64	22,82	3,36	40,00	6,94	2,24	50,80	62,38	9,84	47,07	216,92	9,52	10,94	4	3
Pogorzela	38,56	22,24	1,27	85,70	8,14	7,23	50,80	60,65	7,41	50,24	394,74	11,46	14,10	5	4
Michałów	43,12	25,00	2,37	63,60	10,78	8,62	53,52	54,38	7,33	28,20	238,61	15,23	10,16	7	4
Janów	26,92	17,07	3,25	25,00	7,32	4,07	50,80	60,65	7,32	10,15	558,38	4,19	12,00	2	2
Gierszowice	42,00	23,93	1,14	0,00	7,69	0,00	50,80	62,38	6,84	40,00	400,00	6,85	17,98	3	2
Krzyżowice	36,83	22,40	2,19	41,70	11,11	1,82	50,80	54,56	9,84	24,77	337,84	5,71	24,06	5	0
Obórki	29,94	17,91	4,39	61,50	8,78	3,38	51,39	58,15	8,45	0,00	344,44	7,04	7,32	3	1
Przylesie	34,51	21,17	1,90	21,40	12,35	6,78	51,39	58,15	10,58	38,02	396,04	21,15	7,49	3	3

⁸ Kolorem zaznaczono wartości wskaźników mniej korzystne niż średnia dla gminy, a więc świadczące o występowaniu sytuacji kryzysowej w danej dziedzinie.

Jankowice Wielkie	37,05	22,38	1,29	33,30	11,48	11,48	58,35	52,78	6,31	13,46	317,31	5,14	20,26	4	2
Czeska Wieś	38,36	22,16	1,85	28,60	10,82	5,28	58,35	54,38	4,75	0,00	64,78	13,71	7,84	4	4

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 16 Zestawienie wskaźników dla gminy Olszanka i obszaru zdegradowanego.

	Wskaźnik	Wartość referencyjna gminy	Wartość wskaźnika dla obszaru zdegradowanego
społeczne	Indeks obciążenia demograficznego - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym [%];	37,13	40,65
	Indeks starości - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób [%];	22,02	23,50
	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób [%];	2,12	1,77
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%];	42,00	72,22
	Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%];	9,96	9,34
	Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 100 mieszkańców [%];	5,72	7,87
	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	52,70	52,16
	Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].	57,35	57,52
gospodarcze	Udział podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	8,05	7,37
funkcjonalno-przestrzenna	Udział dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem [%];	32,39	38,68
	Długość chodników przypadających na 1 km dróg asfaltowych [m].	321,72	312,86
techniczna	Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ	10,00	13,34
środowiskowa	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB [%].	15,30	12,38

Źródło: opracowanie własne.

W obszar zdegradowany wchodzi miejscowości: **Pogorzela, Michałów**, gdyż tylko one spełniają **wymogi kumulacji degradacji społecznej (5 wskaźników) i co najmniej jednego dodatkowego**.

Obszar wyznaczony jako zdegradowany zajmuje **1 789,7ha, tj. 19,29%** powierzchni gminy Olszanka. Na terenie zdegradowanym mieszka łącznie **1070,00 osób** (Pogorzela – 553, Michałów - 464), **tj. 28,16% ogółu mieszkańców gminy**.

II.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Wyznaczając zasięg obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami, wynikającymi wprost z ustawy o rewitalizacji:

- spełnieniem wymogu kumulacji zdegradowania społecznego i co najmniej jednego czynnika dodatkowego,

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Stosując wspomniane wyżej zasady i ze względu, iż jako jedyne spełniają wskaźnik dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego obszar rewitalizacji obejmuje wsie: **POGORZELA, MICHAŁÓW**.

Tab.17 Zestawienie wskaźników dla gminy Olszanka i obszaru rewitalizacji.

	Wskaźnik	Wartość referencyjna gminy	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji
społeczne	Indeks obciążenia demograficznego - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym [%];	37,13	40,65
	Indeks starości - udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób [%];	22,02	23,50
	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób [%];	2,12	1,77
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych [%];	42,00	72,22
	Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%];	9,96	9,34
	Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 100 mieszkańców [%];	5,72	7,87
	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	52,70	52,16
	Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].	57,35	57,52
gospodarcze	Udział podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	8,05	7,37
funkcjonalno-przestrzenna	Udział dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem [%];	32,39	38,68
	Długość chodników przypadających na 1 km dróg asfaltowych [m].	321,72	312,86
techniczna	Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ	10,00	13,34
środowiskowa	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB [%].	15,30	12,38

Źródło: opracowanie własne.

Obszar rewitalizacji gminy Olszanka zamieszkiwany jest łącznie przez **1070,00 osoby** (Pogorzela – 553, Michałów 464), **tj. 28,16% ogółu mieszkańców** gminy. Jego powierzchnia zajmuje łącznie **159,6 ha**, **tj. 1,72 %** powierzchni gminy.

SPIS TABEL

Tab. 1 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy Olszanka w 2022 r. [%].	3
Tab. 2 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności wieku produkcyjnym w gminie Olszanka w 2022 r. [%].	3
Tab. 3 Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy Olszanka w 2022 r. [%].	4
Tab. 4 Udział liczby bezrobotnych długotrwale w ogóle bezrobotnych w gminie Olszanka w 2022 r. [%].	4
Tab. 5 Korzystający z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Olszanka w 2022 r.	5
Tab. 6 Przestępstwa i wykroczenia na 1000 mieszkańców w gminie Olszanka w 2022 r.	5
Tab. 7 Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	6
Tab. 8 Średnia frekwencja wyborcza w 3 ostatnich wyborach ogólnopolskich. [%]	6
Tab. 9 Podmioty gospodarcze w gminie Olszanka na 100 mieszkańców w 2022 r.	7
Tab. 10 Długość chodników przypadających na 1 km dróg asfaltowych [m]	7
Tab. 11 Udział dróg wymagających pilnego remontu w długości dróg ogółem (%)	7
Tab. 12 Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ [%].	8
Tab. 13 Udział budynków opalanych alternatywnymi źródłami ciepła w ogóle budynków zgłoszonych do CEEB [%].	9
Tab. 14 Wskaźniki wykorzystane do analizy sytuacji kryzysowej w gminie Olszanka.	10
Tab. 15 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie Olszanka.	18
Tab. 16 Zestawienie wskaźników dla gminy Olszanka i obszaru zdegradowanego.	21
Tab. 17 Zestawienie wskaźników dla gminy Olszanka i obszaru rewitalizacji.	22

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1 Położenie gminy Olszanka na tle powiatu brzeskiego.	2
Rys. 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej ludności [%].	3